

ТРЕК 7. JOURNALISM. (ЖУРНАЛИСТИКА)

Рева Інна

бакалавр,

Дніпропетровський національний
університет ім. О. ГончараОСОБЛИВОСТІ КОМПОНЕНТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ
СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ

Саме в студентському віці починають формуватися основні ідентифікаційні характеристики, що виражають приналежність людини до певної професії. Виступаючи в ролі системоутворюючої властивості особистості, професійна ідентичність забезпечує високий рівень самоприйняття себе як професіонала, швидку адаптацію до нових умов діяльності. Професійна ідентичність може бути описана через складові, які в “Я-концепції” досить часто визначаються як сукупність настанов щодо себе: когнітивна складова (професійні знання та професійні переконання), емоційна складова (емоційно-оцінне ставлення до своїх професійних переконань та до себе як носія знань), поведінковий компонент (ставлення до професії через вчинок).

За результатами тесту Н. Куна “Хто Я?” у студентів-психологів проаналізуємо характеристики власного сприйняття ними самих себе, тобто з образом “Я” або Я-концепції, ми виявили самооцінку ідентичності. Самооцінка у студентів-психологів адекватна, так як становить 74%(+) та 26%(-), що говорить про здатність реалістично усвідомлювати і оцінювати як свої переваги, так і недоліки, за нею стоїть позитивне ставлення до себе, самоповага, прийняття себе, відчуття власної повноцінності. Студенти-психологи ставлять перед собою реально досяжні і відповідні власним можливостям цілі і завдання, здатні брати на себе відповідальність за свої невдачі і успіхи, упевнені в собі, що дозволяє регулювати рівень домагань і правильно оцінювати власні можливості стосовно до різних життєвих ситуацій, мають здатність до життєвої самореалізації. 70% студентів-психологів відносяться до зрівноваженого типу. Для них характерна велика стресостійкість, більш терпимо ставляться до недоліків інших людей, та 30% емоційно-полярного типу. Наявність кризових переживань у студентів-психологів при оцінці ідентифікаційних характеристик не виявлено.

Прояви особливостей статевої ідентичності студентів-психологів, виявляються в прямому та непрямому широкому позначенні статі, тим самим вказуючи свою статевоприналежність в конкретних словах, які мають певне емоційне наповнення. Прямі позначення статі студентів-психологів репрезентуються в нейтральній та емоційно-позитивній формах та мають середню актуальність, значимість і ступінь усвідомленості категорій ідентичності. Наявність прямого і непрямого варіантів емоційно-позитивного позначення своєї статі 90% студентів-психологів говорить про сформованість позитивної статевої ідентичності, можливість різноманітної рольової поведінки, прийняття своєї привабливості як

представників статі, що дозволяє робити сприятливий прогноз щодо успішності встановлення і підтримки партнерських взаємин з іншими людьми. 10% мають пряме емоційно-негативне позначення своєї статі що є ознакою критичного ставлення до своєї статевої ідентичності, внутрішнє неблагополуччя.

За результатами експерименту студенти-психологи 70% мають високий рівень рефлексії, що говорить про легкість у формулюванні відповідей на ключове питання тесту. З більш розвиненим рівнем рефлексії швидше і легше знаходить відповіді, що стосуються власних індивідуальних особливостей, та 30% студентів-психологів мають низький рівень рефлексії.

Аналізуючи тимчасовий аспект ідентичності студентів-психологів, відмічаємо наявність ідентифікаційних характеристик, що говорять про тимчасову інтегрованість особистості. Особливу увагу мають наявність і вираженість у самоописі наявності планів на майбутнє що мають велику значущість для характеристики внутрішнього світу в цілому у студентів-психологів, і відображають тимчасовий аспект ідентичності, спрямований на життєву перспективу, виконуючи екзистенціальні та цільові функції.

Також у студентів-психологів можна виділити ознаку психологічної зрілості що, є спрямованістю в майбутнє, і оптимальним співвідношенням між спрямованістю в майбутнє і прийняттям, та задоволеністю справжнім. Простежується переважання в самоописі дієслів теперішнього часу що говорить про активності і свідомості дій студентів-психологів, також відображається в ідентифікаційних характеристиках тема сім'ї та подружніх відносин, які представлені в існуючих і майбутніх (ознака психологічної готовності до шлюбу) сімейних ролях.

Аналізуючи співвідношення соціальних ролей і індивідуальних характеристик ідентичності, студенти-психологи усвідомлюють і приймають свою унікальність, та важливість приналежності до певної групи. Високий рівень соціальної ідентичності спостерігається у 70% студентів-психологів, та у 30% студентів-психологів переважає особистісна ідентичність.

Аналіз представлених у ідентичності сфер життя дає можливість виявити наявність ідентифікаційних характеристик у сфері родина. У сфері навчання де 90% студентів-психологів ідентифікують себе як "студент", у сфері інтимно-особистісних стосунків це 60%. Але найбільш важливою для нашого дослідження є сфера робота. Так 60% студентів-психологів ідентифікують себе як майбутнього психолога, що є компонентом професійної перспективи, але ця ідентифікаційна характеристика на жаль не є першорядною. Можливо, це пов'язано з тим з самим статусом студентів, і вихід за межі навчальної сфери ще не є актуальним.

Аналіз діяльної ідентичності дає нам важливу інформацію про захоплення, самооцінку здібностей до діяльності, самооцінку навичок, умінь, знань, досягнень студентів-психологів 40%. Аналіз психолінгвістичної ідентичності студентів-психологів, де переважають прикметники 40%, говорить про демонстрацію та емоційність, та в 40% студентів психологів є потреба в стабільності, та 20% студентів-психологів, мають активність та незалежність. У студентів-психологів емоційно-оціночний тон ідентифікаційних характеристик, що визначається нейтральним та позитивним видом валентності ідентичності. Наявність позитивної валентності може виступати ознакою адаптивного стану ідентичності, так як пов'язана з наполегливістю

в досягненні мети, точністю, відповідальністю, діловий спрямованістю, соціальної сміливістю, активністю, впевненість в собі є гарною ознакою здатності людини до адекватного розуміння інших. Отже, даний експеримент показує, що студенти-психологи ідентифікують себе як студентів, що мають високий рівень рефлексії, адекватну самооцінку, значущою для них є сфера міжособистісних відносин, та стабільність.

Щодо кар'єрних орієнтацій студентів-психологів в якості компонентів професійної ідентичності, то домінуючою категорією є служіння (85%). Наступною кар'єрною орієнтацією студентів-психологів є інтеграція стилю життя (74%). Ця цінність не суперечить активної участі у професійній роботі, проте вона говорить про те, що для такого співробітника головний життєвий пріоритет буде полягати в тому, щоб жити у відповідності з тим, що він вважає ідеальним стилем життя.

Ще однією з важливих кар'єрних орієнтацій студентів-психологів є автономія (72%), прагнення до звільнення від організаційних правил, обмежень, добре виявлена потреба робити все по-своєму. Наявність кар'єрних орієнтацій менеджмента і підприємництва (68%) свідчать про орієнтованість на управління іншими людьми. Їх робота вимагає аналітичних навичок, навички міжособистісного і групового спілкування, емоційної рівноваги, щоб нести тягар відповідальності, вони не бажають працювати на інших, хочуть фінансове багатство. Стабільність для студентів-психологів (66%) є другорядною кар'єрною орієнтацією. 65% студентів-психологів прагнуть до конкуренції, одержанню перемоги, подолання перешкод, вирішення складних завдань. Конкретна область діяльності або кваліфікація другорядні для них. Будь-яку ситуацію розглядають з позиції "виграшу-програшу". Найменш значимим вони вважають професійну компетентність (56%), тобто наявність здібностей і талантів у певній галузі (наукові дослідження, технічні розробки, проектування) незначне, що говорить про потребу розвитку професійної компетентності студентів-психологів за допомогою спеціальних програм. Отже, важливим якорем в кар'єрі студентів-психологів є служіння, що має позитивний чинник в аналізі професійної ідентичності, гармонічне поєднання сім'ї та кар'єри, незалежність, але на жаль такий фактор як професійна компетентність (56%) є другорядною кар'єрною орієнтацією, для студентів – психологів.

Щодо змістожиттєвих орієнтацій студентів-психологів, то 98% студентів-психологів вказали на значимість життєвої цілі, що характеризує наявність у житті цілей в майбутньому, які надають життя свідомість, спрямованість і тимчасову перспективу. Проте 100% студентів-психологів мають задоволеність теперішнім. 97% студентів-психологів відповідають поданням про себе як про сильну особистості, яка володіє достатньою свободою вибору, щоб побудувати своє життя у відповідності зі своїми цілями і уявленнями в її розумінні. 98% студентів-психологів переконані в контролі свого життя, у вільному прийнятті рішень і втілення їх у життя.

Отже, студенти-психологи мають осмисленість життя, майбутнього, теперішнього та минулого, цей стан характеризується відчуттям того, що минулий відрізок життя був продуктивним і осмисленим, процес життя в сьогоденні сприймається як цікавий, емоційно насичений, а свідомість цілей майбутнього надає всього життя людини свідомість, спрямованість і тимчасову перспективу. Вони характеризуються орієнтацією на цінності, самоактуалізацією, гнучкістю поведінки,

високою міжособистісної чутливістю, що уможливляє перспективи на певні цілі в майбутньому.

Література:

1. Аринушкина Н. С. Об определении и типах идентичности / Н. С. Аринушкина // Мир психологии. – 2004. – № 2. – С. 48–53.
2. Лукіянюк А. М. Модель розвитку професійної ідентичності // Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – 2010. – Вип.7. – С. 370 - 380.